

הרב אריה כ"ץ

תשובת המחבר להערות הרב דביר

תודה לרב הראל דביר על תגובתו ותוספותיו.

1. בעניין שיטת הריא"ז: המקור נשמט בטעות. בקונטרס הראיתי לסנהדרין נח ב בסוף דבריו הביא הריא"ז את דברי הרמב"ם.

2. תודה על תוספת הראשונים שהביא לדברי. בעניין רבינו יונה, ראה גם בתגובתי ששלחתי לרב רונס*. מכל מקום, ראה במבוא להוצאה החדשה לחידושי רבינו יונה לסנהדרין, שחידושים אלו יוחסו אליו בטעות ואינם לרבינו יונה, אלא לראשון מאוחר יותר.

3. בעניין האפשרות שכל הראשונים וכתבי היד שהביאו את הגירסא עם התוספת העתיקה כולם מאותו כתב יד. זהו אמנם עניין לבדיקה מקיפה יותר, וכמו כן אנו תמיד מודעים לכך שרק מיעוט קטן מכתבי היד שרדו, אולם העובדה שאנו מוצאים את אותה גירסא בכל תפוצות אירופה, אצל כל הראשונים שדנו בנושא (שלא הכירו שום גירסא אחרת ברמב"ם), וכמעט בכל כתבי היד (כל כתבי היד האשכנזים וכמעט כל הספרדים), כמה עשרות שנים בודדות לאחר שהופץ המשנה תורה, מראה בסבירות גבוהה למדי, שכבר כשהופץ המשנה תורה באירופה, הייתה בו אותה גירסא, ודו"ק: אין מדובר כאן ב"טעות", אלא בהשתלה מכוונת (לטוענים שאין זו גירסא נכונה), האם יעלה על הדעת שהשתלה שכזו הייתה אפשרית אצל האחראים להפצת המשנה תורה בתפוצות ישראל ללא אישורו של הרמב"ם (או לפחות ללא ידיעה ברורה שזוהי דעתו)?

4. בעניין הטענה האחרונה, הרי הרמב"ם בעצמו כמה הלכות לאחר מכן הזכיר במפורש את איסור הוצאת זרע לבטלה גם בהקשר לתשמיש, ולכן אף אם נאמר שיש בדבריו התר (מה שכאמור אין, וכמו שהובא אצל הר"י קפאח וברמב"ם פרנקל, שעל פי הגירסא שאינה גורסת במפורש את האיסור של הוצאת זרע לבטלה, הסיבה לכך היא שהיא מסתמכת על ההלכה בהמשך), צריך למצוא את החילוק.

מקור: **אסיא צט-ק עמ' 188 (2015).**

* ראה לעיל עמ' 383-387.